

A mai francia argó

(záródolgozat)

Készítette: **Gáborjáni Szabó Imola**

Dolgozatom célja a mai francia argó és argó kutatás néhány jellemzőjének vizsgálata, főleg a hozzáférhető szótárak alapján, néhány ponton összevetve a magyar kutatásokkal.

Magyarországon, magyar nyelven legjelentősebb munkát SZABÓ DÁVID végezte e területen. Hozzá kapcsolódva használom az argó elnevezést a magyar és a nemzetközi szakirodalomban elterjedt (terjedő) szleng helyett, mely valóban alkalmasabbnak tűnik, elosztatva bizonyos félreértéseket és vitákat. A francia nyelvészetben azonban az argó elnevezésnek van szinte kizárólagos hagyománya. Ebből valóságos szócsalád képződött: a használó neve *argotier*, a kutatóé *argotologue*, a nyelvtudományi ágazat neve is *argotologie* stb. Az elnevezések és definíciók történeti változásait SZABÓ DÁVID áttekinti A francia argó című tanulmányában. Én csupán a jelenlegi álláspontra szeretnék kitérni.

A francia argó kutatásával foglalkozó tudományos társaság, a Centre d'argotologie kutatóinak alapfeltételezése, hogy az argó nyelvi univerzálé, minden nyelvre jellemző, helytől és időtől függetlenül. (COLIN MÉVEL 1990. XI.) Minden társadalmi csoportnak megvan a maga argója, ezért a Larousse argószótára argókról beszél (a csoportszlengek értelmében), és közargóról (*argot commun*), mely részben a szűkebb csoportok argójából táplálkozik. A jargon és az argot összetételből létrehozták a „jargon” terminust, mellyel a foglalkozási csoportok szakmai szavai és argója közötti bizonytalan átmeneti sávot jelölik. (COLIN MÉVEL 1990. XIII-XIV.) Érdekes elnevezés még a *parler branché*, amit talán „divatos beszéd”-ként fordíthatunk (a *branché* maga is argó, eredetileg „az áramkörbe bekapcsolt”-at jelent). Nagyon elterjedt, és használata alapján a „français branché”-t a közszleng megfelelőjének tekinthetjük. PIERRE MERLE 1986-os argószótárának is *Dictionnaire du français branché* a címe.

Magyarországon az előző évtizedig szinte kizárólag a nyelvművelés szempontjai érvényesültek a szlengkutatásban (pontosabban, valódi szlengkutatás nem lévén, az ide tartozó jelenségek vizsgálatában). A franciáktól sem volt idegen a purizmus, így még ma is előfordul ott is, hogy a szótár előszava az argó apológiáját is tartalmazza. „...banális dolog ismételtetni, a nyelv mozog...ez az egészség jele és nem

a hanyatlásé...” (MERLE 1986. 9-10.) „Egy előítélet azonnal összeomlik...: A külvárosok nyelve távolról sem olyan szegény, mint azt sokan hinni szeretnék; ellenkezőleg, meglepően termékeny. Szavak alkímiája, melyet a nyelv boszorkánymesterei és a retorika akrobatái agyalnak ki ... Sikerüknek áldozatul esve bizonyos szavak megnevesedtek azáltal hogy bekerültek a Petit Larousse-ba. Mégiscsak felvidítja az embert az a megállapítás, hogy a francia nyelv a lépcsőházak aljában újul meg.” (PIERRE-ADOLPHE MAMOUUD TZANOS 1995. 4.)¹

Franciaországban nagy hagyománya van a szótárírásnak, és ezen belül az argószótáraknak is. Jóval hamarabb megkezdődött az argó: a múlt századi párizsi nyelv és a régi francia argó rendszeres gyűjtése és szótározása, mint Magyarországon.

Hogy csak a legjelentősebbeket említsük, ÉTIENNE-LORÉDAN LARCHEY és ALFRED DELVAU a múlt század közepe táján, LAZARE SAINÉAN a század első két évtizedében adta ki argószótárait és az argószókincs eredetét stb. vizsgáló tanulmányait. Ennek irodalmi összefüggései is vannak: gondolhatunk Villon költészetére, vagy arra, hogy főleg a naturalista irodalom virágzásának idején óriási érdeklődéssel fordult az értelmiség az alvilág, és így az annak nyelve felé. Mondhatni divatba jött a párizsi alvilág, „Párizs gyomra”.

Hasonló jelenség figyelhető meg ma: divat a külváros, a „banlieue” kultúrájával, zenéjével, nyelvével foglalkozni. Ezt maguk a szótárírók is alátámasztják, e divatot jelölik meg a szótár megírásának okaként. „Miért kell egy szótár: mert valóban létezik egy külvárosi nyelv... Egy nyelv mely kikristályosítja egy olyan népcsoport szociális és kulturális identitáskeresését, mely kirekesztett és gyökértelen, melynek a »hivatalos« francia nehezen tudná lefordítani a mindennapi életet. ...A külváros ma divat.” (PIERRE-ADOLPHE - MAMOUUD - TZANOS 1995 . 3.)

PIERRE MERLE szótárainak és a Dico de la banlieue-nek az az újdonsága, még az 1990-es Larousse argószótárhoz képest is, hogy míg a Larousse csak olyan szavakat vesz fel, melyek írott nyelvben is dokumentálhatóan léteznek, az előbbiek a „helyszínen”, spontán élőbeszédből gyűjtött szóanyagot közölnek. Így e (szinte) soha le nem írt szavak helyesírását is önkényesen állapítják meg.

¹ A szövegben szereplő idézetek saját fordításaim.

A szótárak előszavában, bevezetőjében erősen hangsúlyozzák, hogy élőnyelvi vizsgálatokról van szó. CLAUDE DUNETON a Dico de la fin de siècle előszavában írja: „Ez a szótár szakít az argószótárak régi hagyományával, bár a címét a Századvégi argószótárra utalva és kacsintva adta a szerző, melyet CHARLES VIRMAITRE publikált 1894-ben.” Elődei ugyanis a már megjelent régebbi szótárak anyagát is továbbvitték, azt egészítették ki, miközben az anyag nagy része elavult. MERLE viszont ezeket, és az írásbeliséget is teljesen mellőzve azt vette fel szótárába, „amit valóban mondanak ma”. (MERLE 1996. 6.) Ugyanez elmondható a Dico de la banlieue-ről is, hiszen a szerzők ismertetik munkamódszerüket: a szókincset több tucat fiatal egymás közti beszédéből gyűjtötték, majd alávetették a gyűjtést más „illetékesek” kritikájának.

Az említett szótárak közös tulajdonsága, hogy az argóhasználók univerzumának megidézése és humorosságuk miatt nagyon izgalmas és szórakoztató olvasmányok. (Bár DENISE FRANCOIS-GEIGER szerint az ember nem olvas szótárt, kivéve a patológiai eseteket és a szakmai szükségyszerűséget... COLIN-MÉVEL 1990. XV.)

Az argónak megállapíthatóak univerzális tulajdonságai, de léteznek „helyi specialitások” is. A szótárak anyaga, a tanulmányok és részben saját tapasztalataim alapján szeretném áttekinteni a francia argó jellegzetességeit, köztük olyan jelenségeket: a „titkos nyelveket”, melyek a magyar szlengben nem léteznek.

A francia erősen policentrikus nyelv, hiszen számtalan országban beszélik hivatalos nyelvként, helyi változatokban. De nemcsak a francia nyelv vándorolt ki a gyarmatokra, hanem a volt gyarmatok nyelvei is mintegy bevándoroltak Franciaországba, ezen belül is főleg a nagyvárosok „banlieue”-ibe. Jelenleg az egyik legfontosabb társadalmi jelenség a rendkívül nagy számú arab és egyéb afrikai bevándorló jelenléte. A „langue des banlieues” tulajdonképpen a nagyvárosi, többnyire színesbőrű fiatalok argója. Természetesen minden más csoportnak megvan a maga argója, de elsősorban erre a társadalmi csoportra terelődött a figyelem az utóbbi években. Egyrészt amiatt, hogy számos társadalmi probléma is velük kapcsolatos: a munkanélküliség, a bűnözés, a drogfogyasztás. Erősen él bennük a franciáktól való elkülönülés vágya (vagy kényszere), ez ideális helyzetet teremt egy, a köznyelvtől erősen különböző nyelv kialakulásához. Az elkülönülés szándéka, és természetesen a

drogokkal és bűnözéssel való kapcsolat miatt erős az argójuk titkos nyelvi jellege, ezért is olyan feltűnő e nyelv létezése. Nemcsak a csoport összetartozásának kifejezésére törekednek, hanem gyakran valódi titkosságra (így természetesen a szótárba bekerülő szavak helyett gyorsan újabbak jönnek divatba).

Függetlenül attól, hogy e társadalmi jelenséget ki hogyan értékeli, ki mennyire éli meg problémaként, ez a francia nyelvben változásokat hoz(hat) létre. Annál is inkább, mert a bevándorlók aránya a legnagyobb „nyelvújítók”, a fiatalok között a legjelentősebb. Szavaik egy része átkerülhet más csoportok nyelvébe, a közargóba, a köznyelvbe. A sajtó, a televízió, a rádió (elsősorban a riportok és a könnyűzene közvetítésével) rendkívüli módon felgyorsítja a szavak terjedését és cserélődését.

Nem csupán arab és egyéb afrikai szavak honosodhatnak így meg a franciában. Az amerikai eredetű rapzene rengeteg angol jövevényszót eredményez. A rap is általában a külvárosok színesbőrű fiataljaihoz kötődik, hiszen szövegei hagyományosan politikai-szociális kérdésekkel, gyakran a rasszizmussal kapcsolatosak. Ennek ellenére szélesebb körben elterjedhetnek, meghonosítva angol (amerikai szleng) szavakat.

A franciák külön szót alkottak az angollal megtűzdelt franciára (mely sokakban kelt veszélyérzetet, gondoljunk csak a sok vitát és gúnyolódást kiváltó Toubon-törvényre, mely tiltani és büntetni akarta bizonyos szövegekben az idegen szavak használatát). Az összerántással (français+anglais) keletkezett *franglais* elnevezést általánosan használják, noha nem beszélhetünk keveréknyelvről. Talán csak a rapszövegekben fordul elő valódi francia argó-amerikai szleng keveréknyelv. Erre a Dico de la banlieue a következő (dal?)szövegrészletet idézi példaként: „Le mother fuck n'G / Big up le micky / Keul le OG / L'ennemi numéro un refait surface / Check ça fool” (18)

A mai francia argóban, leginkább persze a „langue des banlieues-ben” tehát nagyon sok a jövevényszó, ami nem csoda, hiszen multikulturális közegben keletkeznek. Az általam vizsgált újabb szótárakban a bevándorlók által meghonosított arab, afrikai és cigány eredetű szavak találhatók, illetve a rap és rock terjesztette amerikai angol, és a reggae-kultúra terjesztette jamaikai angol elemek. Az idegen

eredetű szavak összetételéből „francia” szó keletkezhet: erre példa lehet az arab és angol szó összetételéből létrejött francia *bledman*. Az idegen szó francia képzőt is kaphat, így illeszkedik az új rendszerbe: pl. *look* (ang.) > *être looké* (valahogy kinéz, öltözködik). A magyar szlengben is hasonlóan viselkednek a jövevények: *easy* > *ízizik*, *speed* > *szpídel*, *dance* > *denszel* stb.

Az argószókincs nagyobb része azonban belső keletkezésű. Kis számban bár, de él ma is a régi francia, és a régi francia argó néhány eleme. A szóteremtés ritka, az új elemek nagy része a köznyelvben meglévő szó jelentésének megváltozásával jön létre, illetve a szavak hangalakjának megváltoztatásával. Ez lehet a szó elejének vagy végének csonkítása, a csonkított rész megkettőzése stb.² Az alakváltoztatások közé tartoznak a francia argó jellegzetességei, a kódolt nyelvek, melyek tulajdonképpen bizonyos kód szerint történő szóalkotási, szótorzítási eljárások. Régebbi ismert eljárások a javanais, a largonji, a louchéhem - ezek azonban ma már nem élnek, így ismertetésükkel nem foglalkozom. Létezésük azonban annyiból érdekes, hogy bizonyítják a kódolási eljárások több évszázados hagyományát.

Ma is divat azonban a *verlan*, mely a 80-as években kezdett terjedni (bár előfordulására korábbról is van példa). A kód egyszerű: a szótagok felcserélésén alapszik. Maga az elnevezés is példa a kód alkalmazására: (*á*) *l'envers* („fordítva”) > *verlan*. A szókincsnek egy részét, általában a nagyon gyakran használt szavakat „verlanizálják”, és ezek az alakok állandósul(hat)nak. A verlanizált szavakban nagyon sok {Ö} hang van, ugyanis az egyszótagos szavakat kétszótagossá teszik a szóvégi néma (instabil) e-k segítségével. Pl. *père* > *pè-re*; megfordítva, a szótárak helyesírása szerint: *reup*. (Itt ugyanis nem ejtik a szóvégi instabil e-t.) Viszont a hosszabb szavak esetén nem számítják a szóvégi e-t, hogy a szó lehetőleg kétszótagos legyen (a francia nyelv legtöbb szava kétszótagos): pl.: *voiture* > *turvoi*.

Az ismertetett szabályok azonban inkább csak tendenciák, lehetnek ettől való eltérések. A *cher* szó például egyidejűleg több változatban él, mivel többféle módon képezhető a verlanja. Jelentése eredetileg „drága”, de az argóban olyan jelentése van,

² A francia argószavak eredetét, a szóalkotás módjait már LORÉDAN LARCHEY vizsgálta és osztályozta 1872-es szótárában. Az általa felállított kategóriák ma is érvényesek, bár a szókincs megváltozott.

mint a magyar szlengben mostanában a „durva” szónak. A *cher* egyszerűen megfordítva *rèche* alakban él. Szóvégi e-vel megfordítva > *reuche*. Verlanja hangváltozáson is keresztülment, így alakult ki a *roche* változat.

Az sem biztos, hogy szavak verlanjának ugyanaz a jelentése mint a nem megfordított alaknak, bár többnyire ez a helyzet. A Külvárosi szótár tanulságos párbeszédet idéz erre az esetre. (A *français* verlanja *çaifran*.) „-Pourquoi tu me traites de çaifran, t'es miro, tu vois pas que je suis renoi? -Ben oui, mais t'es de nationalité française. -Et alors, je suis français, je suis pas çaifran, rentre chez ouate!” (Fordítás-kísérlet: „-Miért mondasz engem çaifran-nak, vakegér, nem látod hogy feka vagyok? -Jó, persze, de francia állampolgár vagy. -Hát aztán, francia vagyok de nem vagyok çaifran, húzzál el!”) (24.)

Az ismert szóalkotási eljárások természetesen egymás között kombinálhatók, a lehetőségek száma óriási, amiatt is, hogy szinte semmilyen szabály nem korlátozza az új szavak létrehozóit. A szerencsés, jó hangzású alkotások elterjednek, a kevésbé sikerültek (melyeket *verlouche*-nak is hívnak, vö. *verlan louche*) nem. Így gyakran verlanizálnak csonkított szót is, pl. *américain* > *ricain* > *cainri*. A *femme* > *meufa* > *meuf* > *feumeu* is két megfordítás között egy csonkítás eredménye. Idegen szó is verlanizálható, verlanizált szó is csonkítható és kettőzhető stb., pl. *shit* (angol jövevény, sőt nemzetközi szó a hasis elnevezésére, de megkapja a francia „lekopott tővéghangzót”, az instabil e-t, hogy verlanizálható legyen) > *teuchi* > *teuteu*.

A verlan divatossága és elterjedtsége miatt már nem képes titkosnyelvi funkció betöltésére. Párizs egyes külvárosaiban a *Dico de la banlieue* megjelenése idején (1995) új kód jelent meg: a „veul”. Ez az eljárás már eltorzított szavak továbbalakítására szolgál, és pontos szabályai nem állíthatók fel. Használói gyakran a verlanizált szavak másfajta újra-megfordítását is *veul*-nek nevezik. A *comme ça* (így) verlanja *çacomme*, *veulje* pedig *asmeuk* lesz. A *choper* (arg. lopni) verlanja *péchau*, *veulje* *péauch*. Szintén mint „lapzártakor kapott hírről” számol be a külvárosi szótár egy új eljárásról: szótagolva ejtik a szavakat (valószínűleg az instabil e-k kiejtéséről van szó), a „lehető legjobb franciát” beszélve. (PIERRE-ADOLPHE - MAMOUD - TZANOS 1995. 5-6.)

Mint univerzális szlengtulajdonság, a francia argóra is jellemző a témaszegénység és szinonimagazdagság. A külvárosi szótár mindössze „öt fő témáról” beszél, ezek „a lányok, a zsaruk, a buli, a drog és a pénz”. (6.) Ha ezeket a témákat tágan értelmezzük (mondjuk a lányok helyett szex, a bulin belül zene, alkohol ...stb. stb.) akkor valóban szinte kimerítettük a témákat. Hozzávehetünk még néhány divatos jelzőt és bizonyos embertípusok többnyire humoros és ironikus megnevezését. A szigorú tanár például *Saddam*, *faxnak* az olyan lányt hívják, aki annyira lapos, hogy el lehetne faxolni; az *Abdoul* név köznevesülve arabot jelent. Vagy a franciák (arabok általi) megnevezéseit: *gaulois* (gall), *blondin* (szőszke, függetlenül persze az illető hajszínétől), *from* (a *fromage*: sajt rövidítése) stb.

A szótárak a szavak jelentését gyakran körülírással adják meg, de argószavakkal - ilyenkor ennek megértéséhez is szükségünk van a szótárra, tehát egy bizonyos szókincs nélkül nem tudjuk használni, a legfontosabb szavakat meg kell tanulnunk. Más esetekben szinonimát kapunk, majd a szó használatát idézett beszédhelyzetben mutatják be, mellékelve a „fordítást”. Megadják a tipikus használók körét, az elterjedés mértékét, lehetőleg a gyűjtés pontos idejét és helyét (legtöbbször egy bár, egy diszkó, egy bizonyos utca prostituáltjai...) Ezen kívül (az ismert esetekben) a szó eredetét, kialakulását is ismertetik, mely néha meglehetősen bonyolult, mint ahogy azt a verlan-nal kapcsolatban már láthattuk. Az idézetekben jelölik a jellegzetes ejtismódot is, a hangzók kiesését, szavak összevonódását. Úgy látszik, kialakulóban van e beszélt nyelvi formák írásmódja (akár az angolban, ld. *gonna*, *gotta*, *wanna* stb.). Így lesz a *je suis*-ből *>chuis*, *puis* *> pis*, *oui* *> ouais*, *il* *> y*.

Hagyományosan a szlengről azt tartják, hogy rendszerében nem, csupán szókincsében tér el a köznyelvtől. LOUIS-JEAN CALVET: *Ça craint, mais ça craint quoi?* című cikkében áttekinti az argómeghatározások egy részét (melyek különbözőek, de ebben az egyben megegyeznek). Ő ezt a közhelyet szeretné „szerényen megkérdőjelezni” (CALVET 1987. 36.) SZABÓ DÁVID azonban CALVET és HENRIETTE WALTER példáit idézve arra mutat rá, hogy ezek a szintaktikai változások (az igék visszahatóvá válása, tranzitív igék intranszitivá válása) csak új argószavak létrehozásának az eszközei. (Természetesen a magyarban is előforduló jelenségről van

szó, pl. a megváltozott jelentésű „*tép*” ige tárgyatlanul is használható.) Nem lehet szó szerinte sajátos argó-szintaxis kialakulásáról.

Az 1995-ös *Dico de la banlieue* viszont arra hívja fel a figyelmet, hogy bizonyos igéknek nincs meg a teljes paradigmája. Nem elképzelhetetlen, hogy ezt a jelenséget a „külvárosi nyelvre” jellemző speciális szintaktikai változásként, az igeragozási rendszer egyszerűsödéseként értelmezzük.³ A külvárosi szótár szerint tehát vannak olyan igék, melyeknél „a szó hangzásának esztétikája, vagy használatának egyszerűsége előbbvaló mint a hagyományos szintaktikai szabályok tiszteletben tartása”. (6.) Így a *pachave* (alszik) ige változatlan alakú: *j'ai pachave, je vais pachave, ils pachavent*.⁴ A téma felszólító módú ige is egyformán lehet E\2. vagy T\2. személyű („nézd” vagy „nézzétek”). CLAUDE DUBOIS is *Téma la go!...ou l'argot déstructuré* (lefordíthatatlan: Nézd a lányt!...avagy a struktúráját vesztett argó) címmel írta MERLE Századvégi szótárának bevezetőjét. Ő is e ragozhatatlan ige kapcsán veti fel, hogy talán nagy változásokat jelez előre a nyelvben. De lehetséges, hogy csupán átmeneti divatról van szó. A Külvárosi szótár szerzői mindenesetre hozzáteszik: „Bár a francia nyelvet durván felforgatják, megcsonkítják és deformálják, mégis tisztelik. Balzac nyelvének védelmezői megnyugodhatnak. Gyakran láttuk, hogy egy vétkezőnek ki kellett javítania magát, mert hibát ejtett.” (6.)

Az sem elképzelhetetlen, hogy az angol nyelv hatására következik be ez az egyelőre elenyésző (és talán csak átmeneti) ige-nem-ragozás. Mindenesetre sok „nyelvvédő” kárhoztatja az angolt, félti a franciát. Valóban, az argón kívül is szaporodnak a franciától hagyományosan idegen szerkezetek, például a reklámokban. Jacques Drillon a *Nouvel Observateur* egyik számában *French is beautiful* címmel írt cikket az anglicizmusokról. „Régen így mondtuk: *Radio-Télévision Française* (Francia Rádió és Televízió), és a falusi kisiskolások így elemezték: főnév, jelző; ma jobban szeretjük így: *France Télévision*, mellérendelve, mint az angolban, és az iskolások

³ A francia nyelvtanok több olyan igeidőt és módot tartanak számon élő jelenségként, melyet az átlag francia nem használ, sőt nem is ismer. Csökken tehát a számuk, bár még mindig éppen elég, hogy a nyelvtanulókat kétségbe ejtse.

⁴ A szó itt a szótáríróktól megkapta a hagyományos T\3. személyű -ent ragozt, ez azonban kiejtve néma.

nagy zavarban vannak.” (Megjegyzendő, hogy hasonló jelenség a magyarban is megfigyelhető cégnevekben stb.)

Zárlatként meg szeretném erősíteni SZABÓ DÁVIDnak azt a feltételezését, mellyel A francia argó című tanulmányát indítja: az embernek az a benyomása Franciaországban, hogy a mindennapi nyelvet (és hozzáteszem: a sajtó nyelvét is) erősebben átítatja az argó, mint a magyart. A francia nyelv írott nyelvtana, helyesírása, hivatalos nyelve, de még a magánlevelezés írott formulái is rendkívül konzervatívak, megfigyelésem szerint nagyobb az eltérés a különböző szintek között, mint például a magyarban. Ennek vannak bizonyos következményei. A francia esetében olyannyira távol van a hagyományos nyelvkönyvből és a klasszikus irodalomból megtanulható francia még a mai köznyelvtől is, hogy nagy nehézséget okoz a megértése. Egy reklám, egy újabb film, egy mai dalszöveg, egy újság megértése anyanyelvi beszélő segítsége nélkül teljesen lehetetlen. Ilyen szempontból használható kétnyelvű szótár jelenleg nem létezik, az újabb egynyelvű szótárak, pláne argószótárak pedig nagyon nehezen hozzáférhetőek Magyarországon. (A helyzet, úgy tűnik, kedvezőtlenebb, mint az angol esetében. Így a franciára többszörösen igaz, hogy csak anyanyelvi közegben lehet megtanulni.) Újabb kiadású szótárakra és argószótárakra lenne szükség, valamint arra, hogy a beszélt nyelvhez kötődő nyelvkönyvek (egy-kettő van csupán forgalomban Magyarországon) elterjedjenek, hogy a franciát idegen nyelvként tanulók ne szakadjanak el teljesen a mai francia nyelvtől.

Fontosabb szakirodalom

Szabó Dávid: A francia argó in: A szlengkutatás útjai és lehetőségei. szerk. Kis Tamás
Debrecen, 1997. 159-181.

Pierre Merle: Le dico de la fin de siècle (Századvégi szótár) Paris, Seuil 1996.

Pierre-Adolphe, Ph, - Mamoud, M. - Tzanos, G.-O.: Le dico de la banlieue (Külvárosi
szótár) Paris, 1995.

Pierre Merle: Dictionnaire du français branché. Paris, 1986.

Colin, Jean-Paul - Mevel, Jean-Pierre: Dictionnaire de l'argot. Larousse, Paris, 1990.

Calvet, Louis-Jean: Ça craint, mais ça craint quoi? in: Le français dans le monde 1987.
máj.-jún.: 36-38.

Jean et Claude Dubois: Introduction à la lexicographie: le dictionnaire 100-101.
Larousse, Paris, 1971.

Étienne-Lorédan Larchey: Le dictionnaire de l'argot parisien. Paris, 1872. réédition
Paris, 1996.